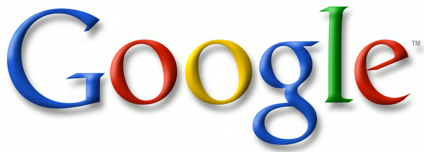
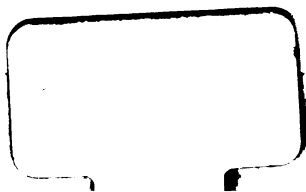

APŎSLE PÂL ĂH TIBOSA-KĬNEDĔ HĔNĔ Â

KĬNENA KO ROMAWĔ MÂ.

THE EPISTLE TO THE ROMANS,

TRANSLATED INTO

The Grebo Tongue,

BY THE

RIGHT REV. JOHN PAYNE, D.D.,
MISSIONARY BISHOP OF THE PROTESTANT EPISCOPAL CHURCH
AT CAPE PALMAS AND PARTS ADJACENT, ON THE
WESTERN COAST OF AFRICA.

NEW YORK:
PUBLISHED BY THE AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1866.

APŎSLE PÂL ĂH TIBOSA-KĬNEDĔ HĔNĔ Â

KĬNENA KO ROMAWĔ MÂ.

APŎSLE PÂL ĂH TIBOSA-KĬNEDĔ HĔNĔ Â KĬNENA KO ROMAWĔ MÂ.

LU I.

PÂL, â mâ Jisŭs Kraise ăh leyu, â dĕe apŏsle-dĕ mâ, â hĕeo ko Nyesoa ăh hanh tibosa, mâ,

2. (Hĕnĕ â nu â prŏfetebo, oh podade nya kre â gnekâ kĭnedĕ,)

3. Eh te â yu Jisŭs Kraise, nâ mâ a Kââ ăh te, hânâ ko fĕka mâ, â mâ Devĭde ăh yu;

4. Nenh â kpenh kâ shiu hĕ, nenh â konâ-woĕ yidi, ne heyĕ ne kĕ nâ tĕ â mâ Nyesoa ăh yu;

5. Hânâ â yide hanhte kâ Aposle-dĕ hĕ ko hanhte-poĕ kâ winh-kĕ kâĕ mâ ko â nyĭne ăh ta kre dako gbiyĕ nyenh;

6. Hono oh nyenh ah nyebwe-tu Jisŭs Kraise dăde:

7. Ko ah popleyinâ no nede Roma oh mâ Nyesoa ăh nowăneoh oh dĕe boh mu gnekâ nyebo nu: krubwe kâ woro-worĕ hĕ ko ahmonh mâ, beh wode Nyesoa nâ mâ a Buo mâ, nenh a Kââ Jisŭs Kraise yidi.

8. Nenho, ko ah popleyinâ mâ ne bisi na Nyesoa ko â yu Jisŭs Kraise ăh ta, te ne po nâ hanhte-poĕ ăh te tiede konâ gbigĕ nâ kudi.

9. Ĕmo Nyesoa mâ na yi-poâ, hânâ â yu ăh hanh tibosa ăh te, ĕh ni mo kre shiu kudi ne nimaa â konhwa ĕh mâ tĕ neh bŏ ah te ăh tue, kre na bededa nyenh.

10. Ne ĭdĕemaa nâ, bĕh kâe waa te, kâre eh tĕe yĕ nâ, bĕh nu Nyesoa ăh wowĕnh, tĕ fuâ na pĕo mo yĕ be mude ahmonh mâ di.

11. Kâre ah yiyĕ ăh to ni mo ne, tĕ na ya ahmonh Shiu ăh hnyiedĕ be mu ahmonh nu bah munâo nyĭna;

12. Ĕh mâ, ah kâ mâ hĕ ba mu tedĕ donh woro kudi tudie ko hanhte-poĕ kbudo donh, a pode yinâ a kâ, ăh ta.

13. Nenho ne idaĕ, ĕh mâ, tĕ na ibo ne nâ, bebuno ah, ti peplănde ne gĭda nĕ ne, be dide ahmonh mâ (kĕnh ĕh yĕ tinnkĕ nĕ kĕenâ yĕ nâ) tĕ na kaĕde ahmonh bui nyenh yĭ tĕne ĕh nude Dako te nyenh.

14. Mâ tibwa-kwa-bliâ nonh ko Grikewĕ mâ kâ Bĕoh hĕ, ko tânh-kâoh kâ neh-kâ-tânhoh mâ hĕ.

15. Nenh bĕh te na ta ne wĕmâ ahmu no nede Roma yĭ be pritye ahmonh hanh tibosa, yĭ.

16. Ĕmo neh pie Kraise ăh hanh tibosa ăh twenh, kâre ĕh mâ Nyesoa ăh kbenh nonh ko wowa ăh ta, ko nyeno oh popleyinâ oh pe ne hanhte mâ, ko Juupe mâ tedĕ kene, nenh kre Grikepe mâ, yidi.

17. Kâre kre nĕ kudi, Nyesoa ăh hanh kbŭne bidede pebe, ĕh mâ hanhte-poe yio we, hanhte-poĕ yio bio; tĕne ĕh nu kenĕe hanh nyebo mi hanhte-poĕ konâ nenemâ.

18. Kâre Nyesoa ăh yero nĕ wede yeu ĕh wo ta ko nyebo no oh neh yi Nyesoa dĕ mâ, oh kâ wa kbŭne kukwi ăh popleyinâ hĕ, ĕh mâ nyono oh ibo hanhte ple oh ni kbŭna kukwi.

19. Kâre dĕnĕ oh mie Nyesoa idi ibomâ, ĕh ne pebe kre no kudi, kâre Nyesoa tede no yĕ.

20. Ĕh mâ â neh-yi teble nenonh, wode konâ ăh hurutuda mâ, eh yie ne pe-e, ko dene nuie mâ, ĕh mâ â konâ-se kbenh kâ â Nyesoa ăh dĕ hĕ, kre oh yeĕ gne tuda kâ:

21. Kâre tine oh iboda Nyesoa, oh neh heseda â te yi

hwŏnh Nyesoa, ple boh munae nâ bisi, nĕma wa kupebia wore bida heidĕ.

22. Oh yida wa dui tânh-kâoh dăde, hede oh mana kupebia;

23. Hanh Nyesoa nâ â neh hie gbinh â te-yi-boaĕ, oh hie ne mâ, oh nu nĕ ĕh ne hwŏnh gbinh-hie nyebwe ăh kusébwe, eh kâ neblĕ hĕ, nenh be-hănhhănh mllŭ yidi, eh kâ diegidede hĕ.

24. Ne-ĕka Nyesoa hadá no kwa kĕ ko de krenh ăh ta, ĕh mâ ko de krenh ne wa woré idĕ, mâ, boh mu wadui twenh fĕ ya, kre wadui nyenh;

25. Hono hao Nyesoa ăh hanhte, oh hine ne se mâ, oh bede nunude mâ nâ, nenh oh ti ne yimâ, ĕh hio nuâ hânâ â te boae yi ti gbiyĕ. Amen.

26. Nenh ko dĕnĕ nedĕ ăh ta, Nyesoa hao no kwa kĕ ko twenh-kbŭne ne oh nowănena ăh ta: kâre wa nyino yio; oh seo dĕnĕ mineo nyino mâ, ko dĕnĕ yeo nâ tudi;

27. Nenh nyebĕbo yidi, yi, oh seo nyino ăh mâ nuĕ, wa wore bi tâ ko wa bino mâ, ĕh mâ nyebĕbo kâ nyebĕbo hĕ, oh ni twĕnh-kbŭne, nenh kre wa dui fĕ oh yie pĕeda ne wa tide-idi-woĕ blĕde yĕ.

28. Nenh tĕ oh neh idaa boh blimaa Nyesoa ăh te ăh iboda kwa, Nyesoa tĕdedade no no kupebu wono boh mue dĕnĕ ye nunedĕ nu;

29. Kbŭne krenh gbiyĕ, nenonh beh mude no yidi, eh mâ nimle nonh, kbŭne kukwi nonh, sidededa nonh, nyenhnyĕnh nonh; cha nonh, hunumanh nonh, kprĕdĕ nonh, yeyede nonh, kranh-tududa nonh yidide no fĕ; swa-hlideoh nonh,

30. Hlioh nonh, Nyesoa-nyĕnhoh nonh, kpanh-haoh nonh, dui-ăh-te-yi-boaoh nonh, pli-pooh nonh, te-krenh ăh ta nâ haoh nonh,

31. Neh-woro-kâoh nonh, yede-woraoh nonh, bino-ăh
dienyĭneoh nonh, chidida-kwa-blĭoh nonh, neh-ware-kâoh
nonh:

32. Hono ibo Nyesoa ăh winh, ĕh mâ tĕ nyono oh ni
kbŭne kukwi tu nenonh oh blĕda koĕ yĕ, oh ni ne dĭ,
pledonh oh wĕnhne oh bino: boh nu ne yĭ.

LU II.

1. NĔĂKA ye gnĕ tuda kâ, O toonyebwe mâh nyâ be â
bĕ gne: kâre ko dĕ nĕnonh idi ne bĕdeo bae ăh gnĕ, ne
hĕ duih gnĕ yĭ; ĕmo mâh nâ bĕ gnĕ kbŭne donh
nĕnonh ne ni yĭ.

2. Nenh a ibo ne, tĕ Nyesoa ăh te-tue oh nu hanhte ko
nyono oh ni kbŭne tu nenonh mâ.

3. Nenh O toonyebwe mâh nâ â hĕ nyono oh ni
kbŭne tu nenonh ăh gnĕ pledonh nah nyebwe-tu ni de
donh nĕnonh nah woro yĕ mi Nyesoa ăh gnĕ-heha kĕ
tanemâe?

4. He-e â kbŭne nonâe ăh hoĕ kâ â woro-mâ-nâ poĕ
hĕ, nenh â woro lela yedi neh yi ne dĕ; kne ye ne ibo
te Nyesoa ăh kbŭne-nonâĕ, bĕh mu monh nu, beh mu
woro mâ hie?

5. Kĕ, ko nah woro yakranh nĕ eh neh hiĕmâ ăh ta,
ne ni yero ĕh bidi kĕ nâ ko yero ăh nyenăyedo mâ tine
Nyesoa minâ â hanh tehlĭla pebe pomâ;

6. Hânâ minâ nyeho ăh popleyinâ, dĕnĕ wa nunude
blĕde-yĕ hnyimâ:

7. Eh mâ nyono oh lĕ woro oh nimaa haŭnh kbune oh
pĕnh te-yi-boaĕ kâ tuĕ hĕ nâ nenh konâ-seĕ honhnonh.

8. Kĕ nyono kâ chidida oh neh nu hanhte, ple oh ni
kbune kukwi, yero poĕ kâ yero hwĕ hĕ,

9. Krawudi-yaeda kâ kuwoĕ hĕ, ko dewĕ ăh popleyinâ

no ni kbune kukwi mâ: ăh mâ ko Jupe kâ Grikepe hĕ mâ.

10. Nĕma te-yi-boaĕ, nenh tuĕ, nenh woro-worĕ ko dewĕ no ni hanh kpone mâ ĕh mâ ko Jupe kâ Grikepe hĕ mâ:

11. Kâre nyebo neh grĕe kre Nyesoa mâ,

12. Ĕmo nyono ye tede kâ, ple oh wora te, tede nah neo ne oh mu gbĭnh hie nenh nyono kâ tede ple oh wora te, tede oh mi wa te hlădemâ

13. (Kâre ĕh ye nyono oh wănh tede ăh winh no mâ hanh nyebo ko Nyesoa mâ, kĕ nyono oh ni tede ăh winh no nuie hanh nyebo mâ.

14. Kâre Dako no oh ye tede kă boh dudede tede ăh yinmâ tuĕ wa wore kudi boh nu ne nyo nononh oh ye tede kâ, oh mâ tede ko wadui mâ.

15. Hono pe ne pebe te tede ăh te kinĕe wa wore kĕ, tĕ wa wore heyĕ ne ke nâ, nenh tĕ wa wore ăh te-tuĕ eh hĕ no gne, onh eh hnyie eh bino gnĕ;)

16. Kre nyenayedo nânonh idi, tine Nyesoa mi Jisŭs Kraise numâ bâ munâ nyebo ăh hudi-te hlamâ, tĕne na hánh tibosa pe.

17. Yi, oh dĕde monh Jupe nenh ne kunhne tede wore yĕ nenh ne boae duih ăh te yi ko Nyesoa ăh ta,

18. Nenh ne ibo â woro ne, nenh ne kĭda te nâ, ne hade eh hanh de nâ, tĕ du ĕh iboda tede kĕ.

19. Nenh neh po ĕh kprĕ, ĕh mâ tĕ nah nyebwe tu â mâ dâoh ăh nya-poâ, nenh nyono nede heidĕ wa pebe nonh,

20. Nenh kupebia ăh nya-poâ nenh pane ăh tâdeâ â kâ te ăh iboda ah nyuâtu kâ hanhte hĕ kre tede mâ.

21. Nĕ-ĕ ple mâh nâ â twĕde bae neh tăde duih? mâh nâ â pritye, ĕh mâ nyâ nah yidi ple yidi ne?

22. Mâh nâ po nâ nyâ nah pâ nĭmle ple nah nyebwe-

tu pe nîmle? màh nà à nyěnh knaebwi ple nah nyebwetu yidi Nyesoa kai ăh teble neě?

23. Màh nà boae duih ăh te yi ko tede ăh ta, nah nyebwe à worě tede ne hade Nyesoa ăh te nàe?

24. Ěmo, ah te nonh, oh hěde Nyesoa ăh nyîne ăh te nà kre Dako nyenh těne ěh nu kîneěna.

25. Nenh ěh nu hanhte sŭrkŭmsaiseda bě dě, ne yi tede yimà ti; kě ne yi tede worě nah sŭrkŭmsaiseda eh yeě sŭrkŭmsaiseda.

26. Něěka nyono oh ye sŭrkŭmsaisěe boh yi tede ăh hanh kbune yimà ti, ple wa neh-sŭrkŭmsaiseda eh nah nuie sŭrkŭmsaiseda mà ne?

27. Nenh ple sŭrkŭmsaiseda ne nyà kà ko àdui mà běh yi tede ăh winh ni, ěh nah ha monh gně ne, màh nà, ko tede-winh mà kà sŭrkŭmsaiseda hě, à worě tede?

28. Ěmo à ye hanh Jupe hànà mà ěh nyebwe ko fě mà: nenh děně nede fě, eh yě sŭrkŭmsaiseda yî:

29. Kě nà mà Jupe hànà à ne nà, kre àdui kudi; nenh sŭrkŭmsaiseda ně mà woro ăh dě kre Shin mà, eh ye ěh winh donh, hànà à nyîne ěh neh wode nyebo mà něma eh wode Nyesoa mà,

LU III.

1. Nenh děnonh Jupe hineo dî? onh, děnonh sŭrkŭmsaiseda běě?

2. Ko wae peplănde mà nà: kăre sěyě sěyě nononh Nyesoa ăh winh tue kwa.

3. Nenh banh oh yeě ne hanhte po dî? Ple oh nehhanhte-po-te, ně mu Nyesoa ăh hanhte-poě numà'kre ěh nah bě dě neě?

4. Ěh nah nu ně ne: kě Nyesoa bà tu hanhte banh ěh

nu nyebo ăh popleyinâ seoh mâ; tĕne ĕh nu kĭnoĕ, tĕ
na kâo gnĕ ko nah winh mâ, nenh beh munâ seya nah
te beh yidâ hlĕe.
5. Nĕma bĕh teĕ a kbune kukwi bĕh yi Nyesoa ăh
hánh kbŭne ăh te yi boae, nenh hane ba poĕ? Ple Nye-
soa ye kbŭne nyĭnĕ hânâ hĕ ĕh kpanhĕ? (nyebwe-ka
nonh ne ti ne)
6. Ĕh nah nu nĕ ne. Bĕh neĕ nâ, hane Nyesoa munâe
konâ ă te hlĕhla numâ dĭ?
7. Bĕh tĕe na se bĕh hu Nyesoa ăh hanhte, bĕh yi kĕ
nâ bidi ko â te-ăh-yi-boae ăh ta; dĕĕ na te âh hlĕhla ăh
nue mo nyebwe kuku mâ dĭ?
8. Kre a na pe nâ, yĭ (tĕne oh ni a te krenh ă tuĕ; oh
pe amo se kĕ nâ nenh tĕne ohte ni hlĭhlĕ, oh pe ná, amu
ti ne) ĕh mâ, ba di, ba nu kbŭne kukwi tĕ hanh dĕ na
wode? hono oh gnĕ-heya ĕh nu tĕĕ.
9. Nenh hameĕ? amu mâ hanh nyebo no hio noĕ?
Onh, ĕh ye nâ ne: kâre a heyae ne kĕ nâ dĭ, tĕ Junwĕ
kâ Grikewĕ hĕ, oh popleyinâ oh nede kbŭne kukwi
biyo;
10. Tĕne ĕh nu kĭnĕeda ĕh ye hanh nyebwe te kâ, ĕh
mâ â konh:
11. Ĕh ye nyâ kâ hânâ yido te nâ, ĕh ye nyâ kâ hânâ
pĕnh Nyesoa nâ.
12. Oh popleyinâ wo-o tĭde ĭdi, oh bĭblimâ nâ, oh neh
bĕ dĕ ĕh pe nyâ kâ hânâ ni hanh dĕ, onh, ĕh mâ â
donh.
13. Wa mlamno nâ wo wudida yĕ ĕh ga wonâ; wa
mĕ nonh oh tide yeyedĕ-te; sida-ăspe nyenâ nede wa
wonâ kbobi biyo nâ:
14. Wă woni yidedi gĭdedada kâ wonâ nâ krada hĕ
wudi nâ
15. Oh-woworo be nâ boh ha nyinâ;

16. Wa nenĕ kĕ nâ wea, gbĭnh-hie kâ, anĕnh âĕ, ne deo;
17. Nenh woro-warĕ tide oh yea ibo
18. Kre no yie Nyesoa ă hwanonh pipiĕ yeo ne.
19. Nenh a ibo nĕ ne be te be nonh tede pe ĕh ti na ko-nyono nede tede biyo mâ; wonâ gbiyĕ beh mu, yĕ kĕe, nenh konâ ăh popleyinâ, boh mu te yĕe ko Nyesoa yĕ.
20. Nĕĕka ko tedĕ ăh kbŭne ăh ta ĕh nah kâ nyâ ne hânâ hĕe te lu nâ ko nâ yĕ: kâre tĕde nĕ ni amo a ibo kbŭne kukwi ne.
21. Nĕ matinukĕ Nyesoa ăh hanh kbŭne bi pebe hĕnĕ ye tede te dĕ yi kâĕe, hĕnĕ ĕh te tedĕ kâ profetebo hĕ oh ti;
22. Ĕh mâ Nyesoa âh hanh kbŭne hene didi Jisŭs Kraise âh hanhte-poĕ, ko dĕwĕ mâ, nenh ĕh nede oh popleyinâ fĕ hono pe ne hanhte: kâre ĕh yeĕ yinâ-hehede kâ:
23. Kâre oh popleyinâ nu kbŭne kukwi, nenh oh yeo Nyesoa âh te-yi-boaĕ idi ya;
24. Hono heĕ te lu nâ putuputuka ko â grese âh ta, hĕnĕ didi Jisŭs Kraise ah bobra:
25. Hânâ Nyesoa tuo, bâ mu tehadedĕ nu ko a nyĭnâ ăh hanhte poĕ ăh ta, tĕ â na po â hanh kbŭne pebe ti nĕnonh idi, ko kbŭne kukwi ne hina ăh hwinheo-poĕ mâ, ko Nyesoa ăh woro lela ăh ta;
26. Ĕh mâ, bâ po â hanh kbŭne pebe, ti nĕnonh idi: tĕ â na hanh nyâ, nenh ple nyono pe Jisŭse hanhte kĕ wa te-lu-nâ-haâ, yĭ.
27. Nenh hede tĕ pli-poĕ neĕ? Ĕh hĕe ne tede be nie ne. Nunude ăh taĕ? Onh; hanhte-poĕ ăh tede ăh ta nonh.
28. Nĕĕka, a wore yĕ, ĕh mâ nya hĕe te lu nâ, ko hanhte-poĕ ă ta kre ĕh ye tedi ăh yiĕmâ tuĕ ăh ta.

29. Â mâĕ Juwâ donh ăh Nyesoa? kre â ye Dako nenĕ ye? Awĭ, â mâ Dako nenĕ yĭ.

30. Kâre â mâ Nyesoa donh nânonh â hĕ nyono sŭrkŭmsaisĕe te lu nâ ko hanhte-poĕ mâ, nęnh nyono ye sŭrkŭmsaisĕe ko hanhte-poĕ âh ta.

31. Nenh hede ple hanhte-poĕ ĕh te a di, ĕh ni Nyesoâ ăh tedĕ kre ĕh ne kwĕ dĕ yĕ neĕ? Ĕh neh nu nĕ: á pe nĕ kbenh nâ.

LU IV.

1. Nenh hane a mie pomâ, ĕh mâ Abraham, nâ mâ a buo, ko fĕ âh ta, dĕnĕ â yiĕ dĭ?

2. Bĕh teĕ Abraham bâ hĕeda te lu nă ko nunude ăh ta a kâ dĕnĕ ĕh pli â mi pomâ, kĕ Nyesoa â mah kbao nĕ yĕ ne;

3. Kâre hane kinedĕ peĕ? Abraham poda Nyesoa hanhte kĕ nenh ĕh tuiĕda â hanh kbŭne penh.

4. Nenh, ko nyânâ ni nâ konhwâ mâ, oh neh po nâ ĕh wudi hnyiĕe nâ putu, nĕma ĕh mâ tiba.

5. Nĕma nyânâ neh nu konhwa kĕnh â pe nâ hanhte, hânâ hĕ nyebo kukwi te lu nâ, â hanhte-poĕ mi hanh kbŭne yĕ.

6. Ĕh mâ nyânâ ăh krubwe ăh te Devide ti, hânâ Nyesoa ni hanh nyebwe, mâ, kre ĕh ye â nunude âh ta.

7. Â pe nâ no kâ krubwe pono â de krenh poĕe hwinhso, nenh hono kbŭne kukwi hudiĕe.

8. Nyebwe nânonh â kâ krubwe hânâ Nyesoa nah po kbŭne kukwi ăh te lu nâ ne.

9. Hede krubwe nĕnonh ple ĕh dide sŭrkŭmsaiseda donh, mâ, henh neh sŭrkŭmsaisede mâ, yĭ? Ĕmo a po nâ, hanhte poe ĕh nuiena hanh kbŭne mâ kre Abraham mâ.

10. Nenh hane ĕh sĕyĕ ĕh nunenâ *na ma di?* tine â nenade sŭrkŭmsaiseda nyenh, henh kre neh-sŭrkŭmsaiseda nyenh? Eh ye sŭrkŭmsaiseda nyenh kenh neh-sŭrkŭmsaisĕda nyenh.

11. Nenh â duda sŭrkŭmsaiseda â yidodĕ, ĕh mâ hanhte-poĕ ăh hanh kbŭne ne â kâda tine â nĕnadĕ nĕh-sŭrkŭmsaiseda nyenh â bonh-nâ-podĕ: te â na nu nyono oh popleyinâ oh pe nâ hanhte ăh buo, banha oh ye sŭrkŭmsaisĕe nenh tĕ hanh kbŭne na poĕede no mâ yĭ:

12. Nenh tĕ â nâ nu nyono sŭrkŭmsaisĕe ăh buo kono oh neh kâ sŭrkŭmsaiseda donh, nĕnĕdĕ a buo Abraham ăh hanhte-poĕ ne â kâda tine â yeda sŭrkumsaisĕe penh wonâ.

13. Ĕmo poódĕ ĕh mâ hâ muna konâ ăh kudĕdiâ mu, ĕh yeda Abrahăm hnyiĕe ke â yiru yĭ, ko tede ăh ta, kĕnh ko hanhte-poe ă hanh kbŭne ăh ta.

14. Kâre bĕh te nyono oh kâ tede oh nu kudĕdioh, nenh hede hanhte-poĕ ĕh nu putu nenh poodĕ ĕh ye dĕ bĕ:

15. Te ne po nâ tede yĕ chidida: kâre tede bĕh yeo ne, te wowora yeo ne, yĭ.

16. Nĕĕka ĕh didi hanhte-poĕ, te eh na didi *grese!* nenh tĕ poodĕ ĕh na ne kpanhkpanh ko yiru ăh popleyinâ mâ: ĕh ye ko nyono oh kâ tede oh donh mâ, kĕnh ko nyono oh kâ Abrahăm ăh hanhte-poĕ mâ, hânâ mâ a popleyinâ ăh buo.

17. (Tĕne ĕh nu kĭnĕena, ne nu monh dako ăh do peplănde ăh buo mâ) ko nyânâ â poda hanhte kĕ yĕ, â mâ Nyesoa hânâ hĕ kooh konâ â dĕ dene ye tede ne, hwŏnh dĕ yĕ eh ne nâ:

18. Hânâ woro-yĕ-kunhnĕ de yeo ne, â kunhnena woro yĕ tĕ â na nu dako peplănde ăh buo; tĕne ĕh nu eh hlĭeda ĕh mâ, kre nah yiru mi tinhmâ.

19. Nenh tě â neh wě kpenh ya nâ ke hanhte-poě mâ,
banh â fě kběnh ěh ye děde boade â nu yede ăh wore
hm â neh yi ně dě ke Sera ăh beyâ-yeya, yĭ.
20. Â woro yedao kprěde ko poodě mâ ko neh-kâ-
kanhte-poě ăh ta; kěnh â nena kbenh nâ ko hanhte-poě
mâ â boada Nyesoa ăh te yi;
21. Nenh tě â woro yeda ěh kprě po ěh mâ, tene a
podade â wědade eh nuě ne, yĭ.
22. Nenh něěka ěh nuiena hanh kbŭne mâ, ko nâ mâ.
23. Nenh ěh ye kĭněe ko â ta donh, ěh mâ tě ěh nuiena
nâ mâ;
24. Kěnh ko a ta yĭ, hono mâ eh mi nuiemâ yĭ, ěh mâ,
ba po nyânâ â ha a Kââ Jisŭs Kraise konâ, hanhte kě,
25. Hânâ poedade nyebo kukwi kwa ko a te-wora ăh
ta, pledonh â hěedade kona, a gně-kâě ăh ta, dĭ.

LU V.

1. Něě tě hanhte-poě ěh ni amo hanh nyebo mâ â kâ
woro-worě, ko a Kââ Jisŭs Kraise ăh ta:
2. Hânâ â ni amo, yĭ, ko hanhte-poě ah ta, a yi grese
ně nyiněo amo, nenh a ni saunh ko Nyesoa ăh te-yi-boaě
ăh woro-yě kunhnena ăh ta.
3. Nenh, kre ěh ye ěh donh yĭ, kěnh a boae ku-wowě
ăh te yi yĭ; tě a ibo ně, ěh mâ ku-woě yě woro-lela;
4. Nenh woro-lela, te-gbwaideda nenh te gbwaideda
woro-ye-kanhě;
5. Nenh woro-yě kunhě neh nue amo twenh, te ne po
nâ Geokâ Shiu hânâ hnyiě amo, a ni Nyesoa ăh nowân-
ena ěh wě a wore lu.
6. Kâre tě a yeda kbenh kâ Kraise koda ko nyebo
kukwi ăh ta.
7. Ěmo ěh di kranhmă ěh mâ nyâ bâ ko ko nyânâ â

neh wora te ăh ta, nĕma ko kbŭne-nâ ăh ta bedâ nyâ la woro â mu ko.
8. Kĕnh Nyesoa po â nowânena pebe ko amo yĕ, ĕh mâ tine a te a nu nyebo kukwi, Kraise koda ko a ta.
9. Nĕĕ eh di worĕmâ, tĕ a nuiĕe hanh nyebo mâ, ke â nyĭnâ ăh ta, ĕh mâ, ba wade ke yero mâ, ko â ta.
10. Be teĕ tine a nunenao nyânhoh, a kâ Nyesoa hĕ ba wonana ni, ko â yu ăh koĕ ăh ta, ĕh mi woremŏe, tĕ a wona ni, ĕh mâ ba wade â konâ-neĕ.
11. Nenh, ĕh ye ĕh donh nenonh yĕ, nĕma a ni sanh ke Nyesoa mâ, ko a Kââ Jisŭs Kraise ăh ta, hânâ wonĕe amo ni.
12. Nĕĕ, tĕne ĕh nu kbŭne kukwi dide nyebwe donh, ĕh bide konâ mâ, nenh koĕ kwĕ kbŭne kukwi mâ; nenh koe wĕ nyebo gbiyĕ lu, kâre de gbiyĕ nu kbŭne kukwi.
13. (Kâre ple tedĕ muna di, kbŭne kukwi nenade konâ mâ: nĕma kbŭne kukwi ăh te yeda nyâ lu nâ bi tĕ tede yedao ne.
14. Nĕma ĕh ye se, koĕ kâda dĕ gbiyĕ winh kĕ wode Adam mâ, be nyĭnĕdĕ Mosĕse mâ, ĕh mâ nyono ye dĕ kranh nu, kre ĕh ye Adam ăh kbŭne kukwi yĕ wo, hânâ nenao nyânâ minâ dimâ penh.
15. Nĕma tĕne dĕ kranh ăh te ne, yibwi-hnya-idĕ ye nâ ne. Kâre bĕ teĕ nyebwe donh ăh dĕ kranh ăh ta, powa boh yi kokwĕ, ĕh mi woremâĕ ĕh mâ Nyesoa ăh grese hĕne didi nyebwe donh, â mâ Jisŭs Kraise ăh boh bidi kĕ, ko nyebo poplânde mâ.
16. Nenh ĕh ye tĕne ĕh ne nâ, ko nyebwe donh nâ nuna dĕ kuku mâ, nenh kre hnyi-ide a ka ne: kâre nyebwe donh ăh te, nĕ ya ehidida nĕma yibwa-hnyi-idĕ ne ni nyono nu de krenh oh do peplânde hanh nyebe mâ.

17. Kâre bě teě nyebwe donh ăh dě kranh ăh ta, koě
bě kâ de gbiyě winh kě; ěh minâ woremâ ěh mâ hono
yi grese ăh dě peplande, ple oh hnyiěe hanh kbŭne, ăh
be nemaa konâ kinh-ka ko nyebwe donh nâ mâ Jisŭs
Kraise ăh ta.)
18. Něěka tene ěh ne, nyebwe donh ăh de kranh ăh tá,
te-hlela bi děwě lu nâ ko te yěe ăh ta; kre ěh ne ko
nyebwe donh ăh hanh kbŭne ăh ta, yibwa-hnyi-idě ně
ya te-lu-nâ hěeda kâ honhnonh hě, ko de gbiyě mâ.
19. Kâre, těne ěh ne, nyebwe donh ăh te-wora, ěh nu
nyebo poplănde kbŭne kukwi nuunh mâ, krenonh
nyebwe donh ăh neh-wora-te, ěh minâ nyebo poplănde
hanh nyebo mâ numâ.
20. Nehh ěhbe nonh di, tede padeo te de krenh na bidi
kě ăh ta. Něma těne kbŭne kukwi ho kre grese sěyě
ěh ho, ěh hio yi;
21. Ěh mâ těne kbŭne kukwi nu, ěh kâ dě gbiyě winh,
ěh poe no koě mâ, krenonh grese mie numâ, bě munâ
dě gbiyě winh kě kâ, hanh kbŭne ăh ta, běh munâ konă-
se honhnonh kě yě, ko a Kââ Jisŭs Kraise ăh ta.

LU VI.

1. Nehh hede hane ba poě? Ple ba te, ba nu kbŭne
kukwi tě grese na ho?
2. Ěh na nu ně ne. Haně ěh mue ne, amu no ko ko
kbŭne kukwi mâ, ěh mâ ba tě, ba nede ne nyenh di?
3. Ah ye ně ibo te a popleyinâ no poěe ni ko Jisŭs
Kraise, â koě nonh, a poeda ni?
4. Něěka kre ni-poda, a bi nâ, â hěedao ko koě ăh
ta; ěh mâ těně ěh ne Buo ăh te-yi-boaedă ăh te, nu
Kraise â woda konâ, ă dadâ ye, kre beh ne, a nyebwe-
tu, a ně konâ beh nu konâ idaede ăh nena yě.

5. Ĕmo be tiŏ kre â koda ba ne hwŏnh nyâ yĕ, oh dwĕo tedĕ donh kre a minâ nemâ, a munâ â konâ woĕ yĕ wo yĭ:

6. Ĕmo a ibo nĕ, tĕ a nyebwe daa, â bi nâ hĕ â kâ nâ hĕ krusefaiĕe ne, tĕ kbŭne kukwi fĕ na hĕeo wede ti nĕnonh idi, kbŭne kukwi ĕh neh te amo winh kĕ kâ, dĭ.

7. Kâre nyânâ koĕ, â wo kbŭne kukwi âh geya ne.

8. Nĕĕ bĕ teĕ a kâ Kraise hĕ ba ko tedĕ donh, nonh a pe nĕ hanhte, nĕ mâ, a kâ nâ hĕ a minâ tedĕ donh, konâ nemâ yĭ.

9. Kâre a ibo ne, tĕ Kraise hĕedao konâ, nenh â yedâe ko dĭ; koe yedâe nâ winh kĕ kâ dĭ.

10. Kâre dĕnĕ ĕh ta â kodao, kbŭne kukwi ăh ta nonh â kodao wonhdonh: nĕma konâ ne â neĕ, Nyesoa ăh konâ nonh â neĕ.

11. Kre ah wore beh po ko ah nyebwe tu ăh ta, ĕh mâ hanhte, a ko ne ko kbŭne kukwi mâ, nĕma ko Nyesoa mâ ah ne konâ, ko a Kââ Jisŭs Kraise ăh ta.

12. A nah woo kbŭne kukwi mâ eh nah kâwa ah koofĕ nĕnonh winh kĕ, ĕmo bah mu de krenh ne ĕh idĕ, nu.

13. Ple ah nah tu ah fĕ ăh teble de kukwi kwa, ko kbŭne kukwi ăh ta: nĕma ba tu ahdui Nyesoa kwa hwănh nyono yĕ, oh wo konâ, nenh a fe ăh teble, bah nu ne beh mu hanh kbŭne nu ko Nyesoa mâ.

14. Ĕmo kbŭne kukwi nah kâo amo winh kĕ ne: kâre ah yede tede biyo ne, nemâ kre grese biyo nonh.

15. Nenh haneĕ? ba nu kbŭne kukwi, te ne po nâ kre a yede tede biyo ne, a nede grese biyo? Ĕh nah nu nĕ ne.

16. Ah ye ne ibo, ĕh mâ nyânâ ah tu ahdui kwa â leyu-dĕ ah mu nu nâ â leyira ah mâ, ĕh mâ, hânâ â

winh ah ni; hanh ĕh mu kbŭne kukwi ne pĕe ahmo, ko koĕ mâ, onh, hanh ĕh nu â winh ăh nuĕ; ke hanh kbŭne ăh ta?

17. Nĕma Nyesoa bâ kâ ĕh bisida, te ne po nâ, ah mâna kbŭne kukwi ăh leyiru; nĕma kre ah wore kudi ah ni Nyesoa ăh hanh tâdete hĕnĕ eh hnyiĕe ahmonh.

18. Nenh kâre ah nu nâ, ah woĕ kbŭne kukwi ăh geya ah bie hanh kbŭne ăh leyudĕ kĕ.

19. Tĕ, ko ah fĕ ăh ta, ah te ăh dieyidoĕ kraa nâ, te nenonh ne ti ne toonyebo-ăh ka: kâre tĕ ah nu ah fĕ ăh teble leyiru mâ kre de kukwi mâ, nenh kre kbŭne kukwi mâ beh mu kbŭne kukwi nu; ti nenonh kĕ bah ah fĕ ăh teble leyiru hanh kbŭne mâ ko hanh kbŭne ăh meĕ ăh ta.

20. Kâre tine ah nuneuao kbŭne kukwi ăh leyiru, ah yedade hanh kbŭne de mâ, kâ.

21. Nenh bui be nonh ah pedaa kre de nenonh nyenh, hene ti nĕnonh kĕ eh twenh ah pie? emo de nenonh ăh seda mâ kokwĕ nonh.

22. Nĕma ti nĕnonh kĕ ahmu no woĕ kbŭne kukwi ăh geya, oh bi Nyesoa leyu-dĕ kĕ, ah bui ah peĕ ĕh mio hanh kbŭne mâ; nenh ĕh seda mâ konâ-se honh-honh.

23. Kâre kbŭne kukwi ăh peĕda mâ koĕ nonh: nĕmâ Nyesoa ăh hnyiedĕ nĕ mâ konâ-se-honhnonh, ko a Kââ Jisŭs Kraise ăh ta.

LŬ VII.

1. AH ye ne ibo bebuno ah (kâre nyono ibo tede no-nonh hlĕ mâ) ĕh mâ, tĕ tede kâo nyâ winh kĕ, be ti be â teâ ne konâ.

2. Kâre nyinĕ nâ kâ nyebeyâ â nede tede biyo ko â

nyebeyâ mâ tě â te oh ne konâ; němâ nyebeyâ bâ koě, nenh â wode tede biyo ko â nyebeyâ mâ.

3. Ně-ě â nyebeyâ bâ ne konâ, bâ kâ nyebeyâ te, nenh â mâ worawore nyine nonh: něma â nyebeyâ bâ ko, nenh â wode tede nenonh biyo ne: kre â nah dadě̆e mâ worawore nyine ne, banh â du nyebeyâ te.

4. Neěka na bebuno ah kâre ah nyebwe tu ah minne Kraise ăh fě mâ, ah ko ko tede mâ; bah mu â te du, ěh mâ, ko nyâ nânonh mâ hânâ woda konâ, ba mu a bui Nyesoa yě pode.

5. Ěmo tě nenade fě kwa kbŭne kukwi ăh de ne eh minina tede eh weda ta nâ, ne eh ninenadé amo fě eh nu amo a peda bui ko koě mâ.

6. Něma ti ne nedě idi, kâre amu wode tede biyo ne kâre a ko ke děmě ěh blida amo kwa, mâ; ba mu nâ woro idaede yimâ tude, ěh nah nu tede daa ăh yimâ-tuka ne.

7. Nenh, hane ba poě? Plė tede mâ dě kranhě? Ěh ne nu ne. Onh, yedae kbŭne kukwi nâ yido, běh ye tede ahta: kâre nah gbwaidedа sĭdededa ne, tede běh yeda nâ po nah sĭdededa.

8. Něma kbŭne kukwi ne mine tedě, nenh kre mo fě ěh pede de krenh gbiyě ăh yeyeda Kâre tede běh yeo ne, nenh kbŭne kukwi koě ne.

9. Kâre tite idi, nena konâ, tě yeda tede ibo: něma tě tede ăh iboda didaě, hede kbŭne kukwi woda konâ, nenh ne koda.

10. Nenh tede ně tuieo, ko honhnonh ăh hayie ăh tá, ně ne yi tě ěh ya koě.

11. Kâre kbŭne kukwi něnonh ěh mini tede, ěh boeda mo nenh ěh lada mo ne.

12. Něěka gmanh kâgne, nenh tede ěh kâgne, eh tu těě, ěh nâyinâ.

13. Nenh, ple dĕnĕ nânayinâ ne nu koodĕ ko mo mâ dĕ? Ĕh neh nu nĕ. Nĕma kbŭne kukwi, tĕ ĕh nah bi pebe, te ĕh mâ kbŭne kukwi, nĕnonh ĕh nĕnede hanh dĕ kudi nâ, eh pode mo koĕ fĕ; tĕ kbŭne kukwi ĕh nah yidoĕe tede nâ, nenh bĕh muĕ sĕyĕ a dĕ kuku nu.

14. Ĕmo a ibo nĕ ne tĕ tede ne shin-ka: nĕma mâ ne fĕ-ka, â prnie kbŭne kukwi mâ.

15. Kâre dĕnĕ ni, neh wĕnhne nĕ kĕ; dĕnĕ idĕ, nĕ neh nu; nĕma dĕnĕ nyĕnh, nĕ ni.

16. Nĕĕ bĕh teĕ dĕnĕ neh ida, ne yi nĕ ni, nenh wĕnhne tede mâ, tĕ ĕh mâ hanh dĕ.

17. Nĕo, ĕh yeĕ mâ nâ ni nĕ kĕnh kbŭne kukwi ne nede mo fĕ nâ.

18. Ĕmo ibo ne ne, kre mo mâ ĕh mâ kre mo fĕ, hanh dĕ yede ne: kâre be wĕnh ĕh nemao mo mâ, nĕma hane ne be nu hanh dĕ ăh nunuĕ, nĕ neh yi.

19. Ĕmo hanh de ne idĕ neh nu nĕ; nĕma dĕ kranh neh ida, nĕ ni.

20. Nenh bĕh teĕ ne nu dĕnĕ neh ida, ĕh yeĕ mâ nâ ni nĕ, nĕma kbŭne kukwi ne nede mo fĕ nonh.

21. Nenh tede nonh ne yi ĕh mâ, be muĕ hanh dĕ nu, nenh kbŭne kukwi bio mo yĕ.

22. Ĕmo kre mo kudi, ne nowăne Nyesoa tede ne.

23. Nema, tĕde te ne yide dui fĕ hĕne hwănh na woro ăh tede mâ, nenh eh pe mo kbŭne kukwi ăh tĕde ah geya hĕnĕ nede mo fĕ.

24. O mâ swĕnh-yiâ! nyânâ mi mo koo fĕ nĕnonh kwa hanpâĕ?

25. Ne bise Nyesoa ne ko Jisŭs Kraise ăh ta. Nenh kre ĕh ne be nu na nybwe-tu ăh woro nenh ne ti Nyesoa ăh tede yimâ nema beh nuĕ fĕ, nenh kbŭne kukwi ăh tede nonh.

LU VIII.

1. Hede ti nenonh kĕ te yeo nyono lu nâ ne hono Kââ Kraise Jisŭs mâ, hono oh neh na fĕ mâ, nĕma oh nĕ Shiu mâ.

2. Kâre honhnonh Shiu ăh tede ne nede Kraise Jisŭs mâ, nĕnonh ĕh gbrade mo kbŭne kukwi kâ koĕ hĕ ah tede mâ.

3. Kâre dĕne ĕh nuena tede yede wĕ, ĕh mâ tene po nâ ĕh ye kbenh ne ko fĕ ăh ta, Nyesoa tĕdadĕ âdui ăh yu, â pode nyebo kukwi fĕ, nenh ko kbŭne kukwi ăh ta, â la kbŭne kukwi kre fĕ kudi.

4. Tĕ tede ăh hanhte ĕh nah wĕdade yĕ nâ ko amo mâ, hono oh neh na fĕ mâ nĕma oh nĕ Shiu mâ.

5. Kâre nyo no nĕ fĕ mâ oh ti fĕ ăh teble yimâ, nĕma nyo no nĕ Shiu mâ nâ, Shiu teble nonh.

6. Kâre be nanemaa fĕ-woro, ĕh mâ koĕ nonh; nĕma be nanemaa Shiu-woro ĕh mâ honhnonh kâ woroworĕ hĕ nonh.

7. Te ne po nâ fĕ-woro nâ nyenh Nyesoa kâre ĕh neh wĕnh beh pade Nyesoa âh tede bio, ĕh ye nĕ boade, yĭ.

8. Nĕĕka nyono neo fĕ mâ oh nah blĕe Nyesoa ăh plâ ne.

9. Kĕ ah yeo fĕ mâ ne, nĕma ke Shiu mâ nonh, bĕh teĕ Nyesoa âh Shiu bâ nede ahmonh mâ. Nenh bĕh teĕ nyâ bâ ye Kraise ăh Shiu kâ, â ye â nyebwe.

10. Nenh bĕh teĕ Kraise bâ nede ahmonh mâ ne, hede fĕ ko ne ko kbŭne kukwi ăh ta; nĕma Shiu mâe honhnonh ko hanhte ăh ta.

11. Nĕma bĕh teĕ nyânâ â hada Jisŭse konâ â duda nâ yĕ, â Shiu bâ nede ahmonh mâ, hede nyânâ hada Kraise konă ă Shiu nâ nede ahmonh mâ â mi ne ah koâ-fĕ nĕnonh konâ hademâ yĭ.

12. Něěka bebuno ah, a yede yede nĕ mâ kâ ĕh mâ ba nu fĕ konâ ne.

13. Kâre bah ne fĕ konâ, nenh ah ko ne: nĕma bah yi Shiu mine, nenh bah yi woro lĕ ke fĕ nunude ăh ta, nenh ah nenâ konâ.

14. Kâre oh popleyinâ no Nyesoa Shiu nĕne, oh mâ Nyesoa ăh yiru nonh.

15. Kâre ah yeŏ gei-woro hnyiĕe di ĕh mâ bah te bah pie hwanonh: nĕma ah hnyieĕ woro nâ ni nyâ yu mâ hĕnĕ ni ahmonh ah dĕ nâ Abba, Buo.

16. Shiu ăh nyebwe-tu heyĕ a woro kĕ nâ, tĕ a mâ Nyesoa ăh yiru.

17. Nenh, ba nu yiru, hede a mâ kudekbaoh, a kâ Nyesoa hĕ a kâ kude, nenh a kâ Kraise hĕ a tyobo kudi yinâ yi; bĕh tiĕ ba bi nâ kĕ ba yi swĕnh, te a kâ nâ hĕ a te na boade-dâo tedĕ donh yi, yĭ.

18. Kâre tĕ ne kbĕde nĕ kudi tĕtinonh ăh swĕnh eh yede nĕ wĕ ba pode ne te-ah-yi-boaĕ ne a minâ yimâ yĕ.

19. Kâre Nyesoa ăh yiru wa ta hada, nuunhde a popleyinâ poo nĕ yimâ, oh wore fe nĕ ne baka.

20. Kâre nuunhde nononh oh bide gbĭnh hie kudi ĕh ye-wowenhka, nĕma tĕne oh po nâ hânâ tĕ oh yi nĕ, â hnyi no woro yĕ kunhĕ.

21. Ĕmo nuunhde ăh nyebwetu nononh yĭ, oh minâ gbinh hihie ăh geya hĕemâ oh munâ Nyesoa ăh yiru âh te-yi-boaĕ sedi nyenh bi.

22. Kâre a ibo ne nuunhde gbiyĕ kudi ne, oh we ku ko kĕnede ăh ta ĕh nyĭnĕdedĕ.

23. Nenh ĕh ye oh donh nononh yĭ, nĕma a nyebwetu yini yĭ hono kâe Shiu ăh tede bui, a nyebwe-tu a kridede adui kudi, a fĕ yiru a mâ nuĕ nĕnâ ĕh mâ a fĕ ăh gbogbra.

24. Ěmo woro-yĕ-kunhĕ nenh a wĕde: nĕma wehe-yĕ-
kunhede bĕh yrĕe eh yeĕ woro-yĕ-kunhe; kâre dĕnĕ nyâ
yi, dĕĕ woro â te â kwinhĕ yĕ?
25. Nĕma ba kunhe woro yĕ ko dĕnĕ a neh yi mâ nenh
hede a lĕ woro a fe nĕ.
26. Shiu nâ â mao a kbenh-yĕ-nâ wĕdĕ yă, kâre a ye
ibo dĕnĕ ĕh ta ba bedĕĕ tĕnĕ a blĕde yĕ ba nue-nĕ,
nĕma Shiu ăh nyĕbwie-ta neo amo mâ, â bede ko amo mâ,
â yĕ krudiĕ hĕnĕ ĕh ye beade boh bide winhĭ kudĭ.
27. Nenh nyânâ kekĭdĕ woro nâ ibo dĕnĕ mâ Shiu
woro, kâre tĕne Nyesoa ăh woro ne, kre â ni bededa ko
hanh nyebo mâ.
28. Nenh a ibo ne, ĕh mâ nyono nowăne Nyesoa de
gbiyĕ mi nuemâ hanhka ko wa ta, ĕh mâ hono dĕe tĕne
â woro nu ĕh gegĭda.
29. Kâre nyono â ibodade nya, no oh te â gidadade
nya boh nude â yu yĕ wa tĕ â na nu yu-lu kre hebmo
peplăndĕ nyenh.
30. Ěhbĕ nonh dĭ hono oh te â gĭdadade nya, nononh
â dada yi: nenh hono â dada no â nu hanh nyebo mâ
nâ: nenh hono â nu hanh nyebo mâ no oh te â bene
yĭ yĭ.
31. Nenh hane ba poĕ te ne nĕdĕ ăh ta dĭ? bĕh teĕ
Nyesoa bâ nenedĕ amo mâ nyâ miĕ amo yĕ hwânĭmâ?
32. Hânâ yeda â yu gmenh po, nĕma â tĕda nâ nâ ko
ah popleyinâ ăh ta, ple â nah po nâ teble ăh popleyinâ
kĕ ne, kre â nah hnyine amo ne yibwa ne?
33. Nyânâ nyono Nyesoa hada â miĕ no te yĕenâ?
ple Nyesoa nâ nu no hanh nyebo mâ?
34. Nyânâ miĕ no gne hamâ? ple Kraise nâ kodea?
ple, â du yĕ dĭ, â nenede Nyesoa ăh dida sonh mâ, pledĭ
â bede ko a ta?
35. Nyânâ mieo amo Kraise ăh nowanena yiĕ hamâ?

Sweede wenh, krawudiyaeda, henh chidida, henh de, henh wodenáeheĕ, henh hwanonkde, henh plĭyĕ?

36. Tĕne eh nu kĭnĕena ko nah ta nyĭuĕyede gbiyĕ a bimaa koua à ne hwáhh blable eh kbĕ komá.

37. Ko de gbiyĕ nene mâ a hio duĕ ne ko nyâná newâne mo ăh ta.

38. Kâre na kudi gbĕde nĕ ne, ĕh mâ te eh na nu koĕ nĕ banh hoahnoah, onh enjebo, banh wĭnh kĕ-kâeh, banh kbenh neoh, banh tetinonh ăh teble, banh de ne nede aya.

39. Banh te nonh ĕh tĕ ya, banh te nonh ĕh tĕ kudi, banh nunude bĕ nonh, beh wede Nyesoa ăh nowanena nĕ didi â yu Jisŭs Kraise nâ mâ a Kââ yie heha.

LU IX.

1. Hanhte ne pede Kraise yi mo te ne ti ye se nu, nenh Gnekâ Shiu hâná ibo woro, â yi mo ne yĭ.

2. Ĕh mâ tĕ wore nimaa na woró ne, ĕh werĕ mo nyĭnĕ nâ baka.

3. Kâre na woro wĕnhne ĕh mâ na nyebwe tu te beh bi lu nâ ko Kraise mâ ko bebuno ăh ta, ĕh mâ na feyire-nyebo kĕ fĕ mâ.

4. Hono mâ Israĕlwĕ; hono oh nne yiru mâ oh kâ teăh-yiboaĕ ne yede tuĕ idi kenh oh huyiĕ tede ĕh kâ Nyesoa ăh kai ăh lo ăh nuĕ hĕ, nenh te ne poedade yidi.

5. Hono kâ buono, nenh hono ko fĕ ăh ta Kraise didida mâ, hâná â mâ Nyesoa ko de gbiyĕ mâ â nĕnhe ti gbiyĕ. Amĕn.

6. Ĕh ye ne ĕh mâ Nyesoa ăh winh nonh ĕh ye dĕ bĕ, kâre oh popleyinâ oh ye Israĕlewĕ hono kâde Israĕle.

7. Nenh bĕh nue nu ĕh mâ te ne po nâ oh mâ Abra-

ham ăh pó nàne na wa poyleyinâ yiru mâ: nâme ne yiru minâ Aisěke nyîne tuduimâ.

8. Ně nă mâ, nyono mâ fĕ-yiru no yeǒ Nyesoa ăli yiru něma yiru oh te â podade nya, no tudi â poh nyine.

9. Kâre te ne nědě ně mâ nya-po-winh, Ěh mâ ti nenonh idi kre mio didimâ, nenh Sara mi nyebeyu kâmâ.

10. Ne ěh ye ěh donh ně ne, něma Reběka tě â kânyebwe donh hě oh nena kudi mâe a buo Aisěke,

11. (Ěmo yiru yeda kâe ple boh munaě hanh de kâ de kranh hě nu, tě Nyesoa ăh gegeda-te ko heha ăh ta beh mao yâde ěh ye aunude ăh ta, nema nyânâ dě no ăh ta;)

12. Ěh tueda nâ yě, nyekbada minâ hya ăh winh numâ.

13. Těne ěh nu kěněema Jakobo nowăne, něma Isâ ne nyănh.

14. Nenh hede ne ba poě? Ple dě kranh yede Nyesoa mo neě? Ěh ne nu ně.

15. Ěmo â tu ne Mosěse yě, Mi woro nâmâ ko nyânâ â mâ mio woro nâmâ, nenh mi â ware yidomâ hânâ â ware mi yidomâ.

16. Kre ně ne ěh ye ne ěh mâ nyâ nânonh nâ wěnh onh nyânâ nânonh ně kwidi, něma Nyesoa nonh â nâ woro.

17. Kâre kre Nyesoa kinedě pe Faro yě, ěh mâ ko dě něnonh ăh ta nonh ne ha mo ta nâ, tě na kbenh, na yie ko mo fě, nenh tě na nyîne ăh te na tuedě konâ gbiyě nânonh kudi.

18. Něěka â nâ woro ko nyânâ â nâěo woro mâ, nenh nyânâ â te â wěnh nâ kwinhěe lu nâ.

19. Nenh hede mi mo yě nâ pomâ dě ěh te â pěnhe nâ dě? ně nyâ kaa â winh yě di?

20. O nyebwe, mâě nyâ bi neěo Nyesoa yi hli ple â

[illegible] [illegible] ple dĕ nĕ naĕe nĕ hĭ nyânâ na nĕ mâ, â po
nâ dĕ mâh nuĕ nonh?
21. Ple ye-moaâ ye ĕh kbĕnh kâ ko pla mâ, ĕh mâ bâ
nu pla kranh donh nĕnonh ĕh waa be hanh ya mâ nenh
bâ nyĭnĕ âbe yinâ?
22. Nenh nah dĕ beĕ neĕo ĕh mâ Nyesoa, te â na po â
yero pebe nenh tĕ â kbenh na yidoe nâ bâ lademaa wo-
re ko nyono blĕdĕ kokwĕ yĕ:
23 Nenh tĕ â na yidoĕ â teayiboae ăh hoĕ ne ko nyono
â ware â yideĕ mâ hono â wedamâ ko te ăh yi boae-da
mâ.
24. Ĕh mâ amo hono â dă, ĕh ye oh donh no wode
Juwĕ nyenh, nema hono wode Dako nyenh yini?
25. Tĕne â ni ĕh tuĕ Osi-i kĭnedĕ kĕ yĭ ĕh mâ, Mi no
na nyebo dădemâ hono yeda na nyebo; nenh nâ new-
aneâ hânâ yeda nowaneâ.
26. Nenh ĕh minâ numâ ĕh mâ tĕne ĕh tudao no yĕ,
Ah ye na nyebo; krenonh oh minâ konâ ne Nyesoa ăh
yiru dădemâ.
27. Isaiase nâ ti Israelwĕ ăh te yĭ, Ĕh mâ banh Israele
ăh yiru ăh hoĕ ĕh ne hwonh idu ăh peaâ oh waa bwĭ
minâ wamâ:
28. Kâre â mi konhwa nĕnonh mâ wemâ nenh â mu
ĕh tĕĕ nu â nu nĕ yĕ kwae: kâre konhwa tibĭ dĕ nonh
â midĕ bro kĕ numâ.
29. Nenh tĕne Isaia nuna ĕh tuĕ dĭ, Ĕh mâ Săbeote
ăh Kâ bâ yeĕo amo po se, a neĕ hwŏnh Sŏdoma nenh
a muĕ Gomŏro yĕ wo.
30. Nenh hare a miĕ pomâ dĭ? Dako no neh kwedeĕ
hanh kbŭne mo nâ, no yĕ hanh kbŭne kĕ ĕh mâ
hanhte-poĕ ăh hanh kbŭne:
31. Kĕ Isreĕlwĕ, no kwĕdaĕ hanh kbŭne ăh tedĕ mâ
nâ, ne yĕ hanh kbŭne tedĕ nenonh kĕ ya.

32. Dĕ ĕh kaĕ? te ne po nâ kre oh neh pedĕne-de hanhte-poĕ nâ, nema ĕh ne hwonh dĕ yĕ oh miná tedĕ ah munadĕ nonh:

33. Tĕne ĕh nu kĭneĕna yi, be-mâ-hla siâ ne pede Saion ĕh mâ kranh wudi-yaĕ-siâ, nenh be nyâ be nâ powe nâ hanhte kĕ nenh â yedâ twĕnh pi-e.

LU X.

1. Bzbuno ah na woro ăh yeyedade nenh na bede-winh kre Nyesoa mâ ko Isreĕle ăh ta ne mâ boh mu wa.

2. Kâre mâ oh yipoâ â ti ne ĕh mâ tĕ oh te Nyesoa ăh dĕ kbĕnh yĕ, nĕma oh neh yidâ nĕ nâ.

3. Kâre tĕ ne po nâ kre oh neh yido Nyesoa ăh hanh kbŭne nâ, oh mi oh hĕ wa nenĕ hanh kbŭne.

4. Kâre Kraise nâ mâ tedĕ ăh lugededa ko hanh kbŭne ăh ta ko dĕ gbiyĕ no po nâ hanhte mâ.

5. Ĕh mâ Mosĕse heyĕ tedĕ ăh hanh kbŭne ăh te kĕ nâ, tĕ â po nâ, nyânâ ni de nenonh nenh â mi konâ-nenenâ.

6. Nĕma hanhte-poĕ ăh nenĕ hanh kbŭne kre ĕh ni hlile, Na woro nah po nâ, Nyâ miĕ yeu yamâ? ĕh mâ bâ mu Kraise honânh ya:

7. Onh nyâ miede huru temâ? ĕh mâ bâ mu Kraise konâ ha.

8. Nenh hane ĕh peĕ? Winh nenonh ĕh kwa ne mâ nâ, ĕmâ ĕh nĕde mâ wonâ ne ĕh nede na woro kudi: ĕh mâ hanhte winh nenonh ĕh ta a pritye;

9. Nĕ mâ nah wonâ bâ wĕnhne Kâa Jisŭse yĕ, nenh nah woro bâ po ne hanhte ĕmâ Nyesoa hada nâ konâ, ne wa ne.

10. Kâre woro nonh nyebwe pede te hanhte ko hanh kbŭne ăh nuĕ ăh ta; nenh wonâ nâ â wenhne te yĕ, ko wowa ăh ta.

11. Kåre kre Nyesoa kinedě pe, Nyå bå po nå hanhte kě, å nah piewa twenh ne.

12. Kåre yienå hehada yeěo Jupe kå Grikepe hě: hede nene må Kåå donh nå å kå dě gbiyě winh kě wě nå å panhne ko dě gbiyě no dě na må.

13. Kåre be nyå be å yi Kåå ăh nyine nå de nenh å wa ne.

14 Nenh hane oh mi å diededa nå mimå hånå oh yea hanhte kě pe? nenh hane oh mie å hanhte ăh kě poě numå hånå å te oh yea wěnh? nenh hane oh mie ěh wonhwě numå be ye pritya kå?

15. Nenh hane oh miě prityeda numå boh yědě nå tče? těne ěh nu kiněeda, nyo oh be sěyě eh nåyinå hono prityé worewore ăh hanh tibosa ăh te nenh oh ya hanh de åh hanh tibosa.

16. Něma oh popleyinå ye hanh tibosa ăh winh nu. Ěh må te ne Isaiăse tí, å po nå, Kåå nyå poě a tibósa hanhte?

17. Kre ěh neě hanhte-poě didi te-wonhwě nenh te wonhwě didi Nyesoa ăh winh.

18. Něma ne pe nonh, Ple oh yea ne wănh? Onh, hanhte, wa tutute wě ble gbiyě lu nenh wa winh nyinéde konå ăh menh idi nå.

19. Něma hlí ne, ple Isreělwě yeda ne ibo? Mosěse tedě tu ne, å po nå nyono oh ye nyebo no mi numå óh mu amo nå ăh mu no ěha må tu, nénh kupebu-dako mi numå oh mu amo yero po.

20. Něma Isaiăse nå kpanh wore kě nå å po ne pebe, å po nå, Nyono oh neh panhna må nå yi må; ko nyóno må oh neh yedada na te nå ne woo ta.

21. Něma Isreělewě å pe yě nå, Těne nyeněyedo tě-yí ee soro na eonhwě kě nyebo må hono oh ka lu nå oh neh nu na winh.

LU XI.

1. Nenh hmŏnh Ple Nyesoa po â nyebo wanh? Ĕh nah
nu nĕ ne. Ĕh mâ mâ Isreĕlpe â kâde Abrehămo ăh po
nyenh nenh â pe Benjemĕne tĭbwa.
2 Nyesoa â nah po â nyebo wanhne donh hena â ibo
dade nya. Ah ye ne ibo tĕne Nyesoa ăh kĭnedĕ ti ko
Ileiăse ăh ta? hane ne â nu Nyesoa mâ hlĭhlĭ ko Isreĕle
ăh ta, â ponâ,
3. Kââ oh la nah prŏfetebo ne, nenh oh wora nah âlte
bro nâ; nenh mâ donh nâ seo, nenh oh penh na lela nâ.
4. Nĕma hane Nyesoa nuĕ â gne tue? Ko dui mâ
nyebo ăh hubwi ăh woro-ne-nâ pu ne nâ hmnh ne seo
hono oh neh kâde kona huru ko Belle ăh kusebwi nâ.
5. Kre ĕh ne ti nenonh idi yĕ ĕh kâ wae bwĭ tene gre-
se ăh heha ăh te ne.
6. Nenh beh didi grese, nenh ĕh yeĕ nunude ăh ta;
beh yeĕ nâ ne hede grese ĕh yeĕ grese dĭ. Nĕma bĕ
nuĕ nunude ăh ta nenh ĕh yeĕ grese; be yeĕ nâ ne,
hede nunude ĕh ye nunude dĭ.
7. Nenh haneĕ? Isreelewĕ ne ye dĕnĕ oh penhnĕe nâ
yi: nĕma nyeno heĕde no yi nĕ, nenh obe dâe.
8. Tĕne ĕh nu kĭneena ĕh mâ Nyesoa hayi no moa-wo-
so nenh yi oh neh te nâ ta nenh noenh oh neh te te
wânh, ĕh yĕ nyenayedo nâ nede kĕ.
9. Nenh Devĭde hlĭ ne, Wa dibade bĕh nu kokrâde
nenh tudu yini, ĕh kâ bomâhladĕ hĕ, nenh bĕh nu wa
pĕeda nu yĭ:
10. Hedĕ bĕh bi no yie, oh neh te nâ ta, nenh bĕh
gĭdĭmaa yĕ ti gbiyĕ.
11. Nenh hmŏnh Ple oh hla bo, tĕ oh neh pinho? Ĕh
nah nu nĕ ne; nĕma wa pinhĕ ăh ta wowa didĕ Dako
mâ tĕ ĕh na po no yero oh mu ĕh cha tu.

12. Nĕĕ bĕh teĕ oh piĕ bĕh nu konâ ăh pĕnhma, nenh oh kĭmena beh panhne Dako; dĕnĕ oh ye nâ wowĕ miĕ pomo di?

13. Kre ni ahmonh Dako eh yĕ tuĕ, te ne po nâ ne teĕ Dako ăh apŏstele, ne bose na konhwa ăh te yi:

14. Nenh bĕh iboĕ nĕ, be mu no nu, boh mu cha tu, hono mâ na fĕ, nenh be mue oh te wa.

15. Emo bĕh teĕ oh wanhpoĕ bĕh nu konâ ăh ni wonaĕ nenh wa lĭ yeya ĕh na nu konâ wowa nonhe?

16. Kâre tedĕ buâ bâ kâgne, ne kpra gbiye kâgne yĭ: nenh zeno bâ kâgne, kre babe ne yĭ.

17. Nenh bĕh teĕ babe be, be sĕyĕo, nenh monh nâ mâ wanh ŏlĭve-tu bâ meeo nâ yie, nenh kâ no hĕ bah pŏ hanh ŏlĭve-tu ăh zene kâ nono a hĕ yi nâ;

18. Nah pode babe pli kĕ: Emo ne ye pli pe, ye zeno po, nĕma zeno po monh.

19. Hede mi pomâe, Babe sĕĕdao ne, tĕ na menao yi.

20. Hanhtenonh, wa neh-kâ hanhte-poĕ nĕ sĕedao nŏ, ne nedeo hanhte-poĕ. Nah yaede dui, nĕma pie hwanenh:

21. Kâre bĕh tĕe Nyesoa hene mo sĕyĕ ăh babe bâ ye wenh bâ lade no woro, bah mayio ĕh neh te nâ ne ko ahmonh mâ yĭ.

22. Nĕĕ bah yi Nyesoa ăh kbŭne nâmâe kâ â blidikbŭne hĕ: nyono woo nâ yie ko no mâ kbŭne blidikbŭne; nĕma ko ahmonh m[illegible] nâ kbŭne, bĕh teĕ bah nemaade â kbŭne nâmâe [illegible]yenh; bĕh yeĕ nâ ne ăh nyebuĕ-tu yĭ ah chĕo ne.

23. Nenh oh nyebwĕ-tu yĭ, bĕh teĕ boh yi oh neh nemaa ne ko hanhte-poĕ yĭ, nenh oh meeo nâ yi: kâre Nyesoa wĕde bâ meeo no nâ yi.

24. Kâre bĕh teĕ ne chĕedao ŏlĭve-tu idi hĕnĕ mâ â wanh-dâ, ne meĕo hanh ŏlĭve-tu idi yie ĕh mâ tĕne yeo

ko; hane ĕh diewareda mie nemâ hono ne, oh mâe sĕyĕ
ăh babe, ĕh mâ boh meeo wa ŏlĭve-tu yidi!

25. Kâre neh ida ne bebuno ah, ĕh mâ ah nah ibo hu-
di-te nĕnonh, ah neh di nâ po ah ne na ko ahdui ah ta,
ĕh mâ tĕ woro-ya-kraeda ăh dĕ tie ĕh bide Isreĕle fĕ,
Dako ah yiyidĕ boh tedâ nâ yĕ nâ wĕ.

26. Nonh hede Isreĕlwĕ ăh popleyinâ wadsene: tĕne
ĕh na kĭseena, ĕh mâ, Kre Saion konâ-haâ miwâde
womâ, nenh nâ minâo Jăkobo de krenh yie hamâ:

27. Kâre de nenonh nĕ mâ na yedetuĕ ko no mâ, ĕh
mâ tĕ minâo oh kbŭne kukwi hamâ.

28. Bĕh teĕ hanh tiboea ăh ta, oh mâ nyenheh nŏnh
ko ah ta; nĕma bĕh teĕ heha ăh ta, oh mâ nowâneoh
nonh ko buono ăh ta.

29. Kâre Nyesoa ah hnyiede kâ â deda hĕ eh ye kede
heha kâ.

30. Kâre tĕne ĕh neĕ ti ne hi amu no neh poda Nyesoa
ăh hanhte, kĕ tetinonh oh ware yidoĕ ko wa neh-kâ-
hanhte-poĕ ăh ta:

31. Kre nonh nyo nononh ne yĭ, oh neh po ne hanhte,
ĕh mâ ko ah ware yidoĕ ăh ta, oh ware munâ yidoe yĭ.

32. Kâre Nyesoa woradade no ne wĕ, ĕh mâ tĕ eh ye
hanhte-poe kâ, tĕ â na yidoda wa popleyinâ ăh ware.

33. Ho Nyesoa ăh tâ kâ â te-iboda hĕ tĕne eh kudi-
blâe tĕ ye! â woro-ah sida kĕne amo nâ, nenh nyâ na
gbwaide â nunude ne!

34. Emo nyâ iboĕ Nyesoa ăh woro? Nenh nyâ mâ â
tânh nâ poâ?

35. Onh, nyâ tedĕ kene hnyiĕ nâ, â kpanh â blĭ kwa
ple bâ nâ pee dĭ?

36. Kâre teble ăh popleyinâ nâ â mâ eh wede, nâ eh
didi, nenh nâ â mâ eh neo wĕ; nâ bâ kâ te-ah-yiboa ti
gbiyĕ. Amĕn.

LU XII.

1. NE-E-KA ko Nyesoa ăh ware-kâĕ ăh ta, ne bede ahmonh ne bebuno ah, ĕh mâ bah hnyi Nyesoa ah fĕ hwŏnh konâ-ne lĕedĕ, ĕh kâgne Nyesoa wĕnh ne kĕ, hĕnĕ mâ dĕnĕ ĕh nuĕ ah blĕde yĕ.

2. Nenh ah nah wo konâ nânonh yĕ: nĕma bah hiemâ ĕh mâ ah wore beh bi idaedĕ, tĕ ah na gbwaide dĕ ne mâ hanh de, ĕh kâ dĕnĕ mâ Nyesoa ăh woro hĕ nonh de ne â wenh kĕ yini.

3. Kâre kre pe ĕh mâ tĕne grese nu na hnyieda ko ĕhne nyâ be nâ nede amo nyenh, ĕh mâ â nah hie âdui woro lu nâ tĕne â ye yĕ blĕde bâ nuĕ âdui ăh te ăh wore mâ nâ hiĕ; nĕma bâ tee woro ya, tene Nyesoa ni de gbiyĕ ăh ka, tene oh hanhte-poĕ tunh.

4. Kâre tĕne a nu a waĕ peplăndĕ eh neo fĕ donh, yie, nenh waĕ ăh popleyinâ nenonh kre eh ye konhwa kburu donh kâ;

5. Kre a ne a ho ple a ni Kraise mâ nenh a donhdonh a kâeo yi nâ.

6. Hede tĕ hnyiede ne a kâ eh hehĕ-yinâ, tĕne grese nu a hnyiena, bĕh teĕ prŏfesaiede, ba nu nĕ, tĕne a hanhte-poĕ tinhi;

7. Banh leyude, nenh a leyude ba ne yĕ; onh nyâ yi twĕde, tâdeda bâ ne yĕ;

8. Onh nyâ hlĭ nyebo mâ nâ, nyebo bâ hlĭ mâ nâ: onh nyâmâ hnyie nâ, bâ nu ne hanh-woro-ka; hânâ mâ lu, nĕ bâ ne yĕ; hânâ yidoe ware bâ nu ne plâblee-ka.

9. Nowanena ĕh nah tyobo yeyede. Bah nyânh dĕne mâ dĕ kranh: bah nao dĕne mâ hanh dĕ yie.

10. Bah kâ dienânâna ko ah bino mâ, ĕh kâ hebanowănena hĕ; kre yaeda ăh ta ah bino bah tuo.

11. Ah nah hona ko nunude mâ; ah shiu beh sînâ yi-
nâ ko Nyesoa ăh yimâ mâ;
12. Ah woro-ye-kunede beh ne saunh; bah kâ woro-
lela kre swĕnh nyenh; bah nemaa bededa yĕ;
13. Bah grade hanh nyebo no swĕnh ni teble nâ; dabwe
ah yiemâ tuĕ bĕh mâ ah dĕ.
14. Bah blĕse nyono ti ahmonh swĕnh: bah blĕse no,
ah nah gididi.
15. Bah nyono ni saunh kĕ, bah nu saunh, nenh nyono
we bah ma no nâ, bah we yî.
16. Ah kâ ah bino hĕ woro kburu donh nonh bah kâ,
Nah tu de hwe yimâ, nĕma bah taa nyono oh ye nyebo
hwe mâ nâ. Ah nah nu ahdui tâ kââ mâ.
17. Ah nah nŭ nyâ de kranh mâ ko â de kranh ne â
nu monh mâ ăh ta. Bah po ah kbŭne ăh te huru tĕ ĕh
na nâyinâ ko dĕ gbiyĕ yi.
18. Bĕh boade ne, ĕh mâ ko ah ne ta, bah kâ dienânena
ko dĕ gbiyĕ mâ.
19. Sĕyĕ ăh nowăneoh ah nah ha ahdui ăh kpanh, nenh
bah woo yero yĕ: kâre ĕh kîneĕne, Kpanh mâ nenĕ;
mâ mi ne peĕmâ dî, kre Kââ pe.
20. Nĕĕka kanonh bĕh yi nah nyănhâ ni, klede nâ;
ni-na-to bĕh yi nâ, ni hnyi nâ bâ na: kâre ne yi dĕnĕ ne
ni nenh napoe no kwedeo nâ lu.
21. Dĕ kranh nah du monh, kĕ dude de krenh hanh de.

LU XIII.

1. De gbiyĕ boh nu bro-kâoh ăh winh. Kâre ĕh ye
winh-kĕ-kââ bĕ yede Nyesoa mâ wo: winh-kĕ-kâoh no
nâ, Nyesoa tuo no.
2. Nĕĕka ĕhne nyâ be nonh, â ye winh-kĕ-kâoh yĕ
hwĕnh dĕnĕ Nyesoa tuo, nĕnonh â hwĕnh yĕ; nenh

nyono hwĕnh dĕ nĕnonh yĕ wa dui nonh oh yĕ te lu nâ.

3. Ĕmo ko hanh de mâ ăh ta, winh-kĕ-kaoh oh ye hwa nonh ne, nĕma ko de krĕnh mâ. Nenh hede ye winh-kĕ-kâoh ăh hwânonh pie? nu dene mâ hanh de nenh hede kâ ĕh nyîne.

4. Kâre â mâ Nyesoa ăh leyu nonh ko hanh de ăh ta ko monh mâ. Nĕma ne nu dĕnĕ mâ de kranh, beh pie hwanonh; emo â neh nane pliyĕ putu: kâre â mâ Nyesoa leyu nonh, â mâ kpanh-haâ, nenh nyono ni dĕ kranh, â yĕo no yero yie.

5. Nĕĕka bah nede no gbiyo, ĕh nah nuo vero donh ăh ta, nĕma ko hanh woro ăh ta.

6. Nĕĕka ko dĕ nĕnonh ăh ta bah ha bro wudi yî: kâre oh mâ Nyesoa ăh leyiru nonh, oh timaa dĕ nĕnonh ăh nunuĕ yimâ.

7. Nĕĕka bah hnyi no wa de gbiyĕ ne oh kâde amo mâ: bro wudi nyono oh mâ bro wudi kâoh; fute wudi ko nyono oh blĕde nĕ yĕ mâ; hwanonh, hânâ â hwanonh ah blĕde yĕ bah pie; tutuĕ ko hânâ â tutuĕ ah blĕde yĕ.

8. Ah nah blî nyâ ăh tibwa kwa, kĕnh nowanena ăh kpa donh, kâre nyânâ nowăne â bae, nâ wĕde tede yĕ nâ.

9. Ĕmo dĕ nĕne nĕ mâ, Nah pa nîmlĕ, Nah lada, Nah yidi, Nah po bae se kĕ, Nah sidededa: nenh bĕh kâe tede te bĕh neo, nenh ĕh lu gîda ĕh poede winh dĕ nenonh kudi donhdonh, nĕ mâ, Nowane bae tĕne nu dui ăh nowanena.

10. Nowănena neh ya dĕ kranh ko â bae yiĕ: nĕĕka nowanena mâ tede ăh yĕnâ-wĕ dĕ nonh.

11. Nenh dĕ nĕnonh ăh ta, kâre ah ibo ĕh te ne, ĕh nu ah ne ti bah wo nyinâ: kâre tetinonh a wowa kwa mâ, ĕh hio ti ne a podeda ne hanhte.

12. Tâ bĕdede ne, nyenĕ kwa mâ: nĕĕka ba di, ba ha heidĕ ăh numade hâ, nenh ba pede ăh tanh-de nâ.

13. Bá máde nena yio, hwonh nyono nyenĕ nyena kĕ
nâ a nah ne hedĕ kâ nânh nena hĕ yĕ, ĕh nah nu nyena
mâ mĕna kâ worawore hĕ, ĕh nah nu pĭplĕ kâ cha-
tuĕhĕ:
14. Nĕma bah po Kââ Jisŭs Kraise nâ, nonh ah nah
mane fĕ yĕ, ĕh mâ bah nu dĕne ĕh idĕ.

LU XIV.

1. NYANA ye kbenh ne ko hanhte-poĕ ăh ta nâ, bah
krre-yĕ kĕ ĕh ye ah kâ nâ hĕ bah mu kpre po.
2. Ĕmo âbe pe ne hanhte tĕ ăh ta ĕh nu tĕĕ bâ dĭ dĕ
gbiye: âbe hânâ â ye kbenh ne nâ di dedâde.
3. Nyânâ dĭ no, â nah hade nyânâ neh di dĕ nâ; nenh
nyânâ neh di ne, â nah bĕde nyânâ di ne gne kĕ: emo
Nyesoa nâ krrĕ nâ ye.
4. Mâhĕ nyâ be nonh â hĕ bae ăh leyu gnĕ? Kre
âdui ăh kââ yĕ â nyĭnao onh â pio; onh â mi yĕ dui-
mâ; emo Nyesoa wĕde â die nyĭnaena ne.
5. Nyebwe be ti nyenayedo donh yiemâ eh hio ehbe:
âbe po nâ nyenayede gbiyĕ eh wode yĕ. Dĕ gbiyĕ boh
nu dene wadui ăh wore pe hanhta.
6. Nyânâ ti nyenayedo yimâ, ko Kââ mâ â tio ne yi-
mâ; nenh nyânâ neh tu nyenayedo yimâ, ko Kââ mâ
â neh tuo ne yimâ. Nyânâ di ne, Kââ mâ â di ne, ĕmo
â bise Nyesoa ne; nenh nyânâ neh di ne, ko Kââ ăh ta
â neh dio ne, nenh â bisi Nyesoa ne.
7. Ĕmo a bae te ye âdui ăh konâ ne, nenh nyâ neh ko
âdui ăh ta yĭ.
8. Ĕmo banh a ne konâ, ko Kââ mâ a neo konâ, nenh
banh a ko, ko Kââ mâ: nĕĕka banh a ne konâ onh a
ko, a mâ Kââ ăh kâ oh nonh.
9. Ĕmo ko dĕ nĕ nonh ăh ta Kraise koda nenh â dada

yĕ, nenh â woda konâ, bâ muna kooh kâ konâ neoh hĕ
ăh Kââ nu.
10. Nenh dĕĕka monh bĕde bebu gne kĕ? onh dĕĕka
mâh hĕde bebu ăh te nâ? ĕmo a popleyinâ minâo
Kraise ăh tehla kĕnedĕ yĕ nyĭnamâ.
11. Ĕmo ĕh kinĕe ne, Kre Kââ pe, kâre mâ ne konâ,
kone gbiyĕ minâde huru nâ kâmâ ko mo mâ, nenh mĕ
gbiyĕ minâ Nyesoa yĕ wĕnhnemâ.
12. Nenh kre ĕh neĕ a donhdonh minâ âdui ăh te tu-
mâ ko Nyesoa yĕ.
13. Nĕĕka a nah bĕde a bino gne kĕ nâ dĭ: nema kre
ba nu ĕh gne bĕde, ĕh mâ nyâ nah poo bo-mâ hladĕ â
bebu ăh tidĕ idi onh dĕnĕ minâ numâ â muo pinh.
14. Ne ibo ne ne, Jisŭs Kraise nu mo ne yido ne nâ,
ĕmâ te ĕh yĕ de kâ hĕne ko ĕhdui ăh ta ĕh poĕ gmonh;
nĕma be nyâ be po nâ ĕhne de ko nâ mâ nonh ĕh poĕe
gmonh.
15. Kĕnh bĕh teĕ nah didide beh yi bebu kranh wudi
yĕe, hede neh nae nowăneka donh. Nah hie nyâ nâno-
nh nah didide gbwinh hânâ â ta Kraise kodao.
16. Hede nah wo nah hanh kbŭne nâ eh nah tuio te
krenh fĕ.
17. Ĕmo Nyesoa ăh diblĕ ye didide kâ nenade hĕ;
nĕma hanh kbŭne nonh, nenh woroworĕ, nenh saunh ko
Gnekâ Shiu mâ yini.
18. Nenh nyânâ ko de nenonh idi â ti Kraise yimâ.
nâ Nyesoa krrĕ-yĕ, nenh nâ nyebo hnyie gne.
19. Nĕĕka ba kwĕ dene yĕ woraworĕ mâ nâ, nenh de
nenonh yini hene nyâ mi â bae kbenh nâ podemâ.
20. Ko didide ăh ta nah hie Nyesoa ăh konhwa
gbwinh ne. Hanhte de gbiyĕ ye gmonh poe: nĕma ko
nyâ nânonh mâ ĕh măeo dĕ kranh hânâ bâ di nĕ, ĕh yĕ
kranh wudi yaeda.

21. Eh ye hanh dĕ ĕh mâ ke beh na wĕenh qah ehne
de ne mi bebu numâ â mu bo hla onh ĕh nu nâ kranh
wudi yaemâ, onh â mu kbenh yá nâ wĕe.
22. Kâ hanhte-poĕ? kâo nĕ dui ăh ta ko Nyesoa yĕ.
Nyâ nânonh â kâ krubwĕ hânâ neh ha âdui gne ko dĕ-
nĕ â po nâ â woro wĕnh ke.
23. Nenh nyânâ pe kprĕ â hĕe gne ne, bâ di nĕ, kâre
â ye nĕ hanhte-poĕ didi: ĕmo ĕhne dĕ be bĭ nonh ĕh
yedé hanhte-poĕ mâ wode, ĕh mâ mâ te wora.

LU XV.

1. HEDE amu no ne kbenh a blĕde yĕ ba blĭ nyono ye
kbenh ne wa kbenh-yĕ-nâ de nenh a nah blee adui ăh plĕ.
2. Amu dĕ gbiyĕ ba blee a bae ăh plâ ko â hanhka ăh
ta, tĕ a na pode nâ kbenh ya.
3. Ĕmâ Kraise yeda âdui ăh plâ blee; nĕma tĕne ĕh
nu kĭnĕena ĕh mâ, Nyono hlĕde mo winhe wa winhe
hlĭda ĕh to mo nâ.
4. Ĕmo ĕhne te be nonh, eh kĭnĕena ti nĕ nena nya eh
kĭnĕena ko a keĕ ăh ta; tĕ ko woro-lela kâ Nyesoa ăh
kĭnedĕ hĕ ăh woro kudi tuĕ hĕ ăh ta a mu woro-yĕ
kunhe kâ.
5. Nĕĕ Nyesoa nâ mâ woro-lela kâ woro-kudi-tuĕ hĕ
ăh Nyesoa, bâ nu ahmonh kâ ah bino hĕ bah kâ woro
kburu donh tĕne ĕh ne ko Kraise Jisŭse mâ:
6. Tĕ ah na nu woro donh kâ wunâ donh hĕ ah na
boae Nyesoa ăh te yi, â mâ a Kââ Jisŭs Kraise ăh Bao.
7. Nĕĕka bah krrĕ ah bino yĕ, tĕne Kraise numa ah yĕ
kokrĕ yĕ, ko Nyesoa ăh te-ăh-yi-boaeda ăh ta.
8. Nenh ne pe nâ Kraise mâna sŭrkŭmsaiseda ăh mi-
nĭsta ko Nyesoa ăh hanhte ăh ta te dene poedade buono
â na yaedao eh menh:

9. Nenh te Dako na boaeda Nyesoa ǎh te yǐ ko â ware
ǎh ta: těně ěh nu kǐněena Ko děně nedǒ ǎh ta mi monh
yě wenhnemâ, ko Dako nyenh, nenh be mu na nyǐne
mâ hlǐde.
10. Nenh dǐ, â yě Bah nu saunh ahmu Dakoa kâ â
nyebo hě.
11. Nenh dǐ, Ahmu Dako ǎh popleyinâ bah zěnh Kââ,
nenh ahmu nyebo ǎh popleyinâ bah po nâ nyǐne nâ baka.
12. Nenh dǐ, Isaiase pe nâ Zěno mide Jěse mâ wode-
mâ nenh hânâ mi womâ â mu Dako winh kě kâmâ nâ
Dako minâ woro yě kunhnemâ.
13. Nenh woro-ye-kunhě ǎh Nyesoa bâ yidide ahmonh
saunh kâ woroworě hě kudi nâ ko hanhte-poě ǎh ta, tě
Gneka Shiu ǎh kbenh â na nu ah woro-yě-kunhě běh
mu kě na bidi.
14. Nenh na nyebwe-tu na woro tine ne amo mâ na
bebuno ah, ěh mâ te hanh kbǔne yidide ahmonh fě nâ
kâ te ǎh popleyinâ ǎh iboda hě nenh ah wěde yě ěh
mâ bah podeda na mâ yǐ.
15. Kenh bebuno ah ne hěne ne ahmonh mâ woro-kě-
nâ kponh-kponh-ka ko waa be kě ěh mâ ko Nyesoa ǎh
grese ne â hnyi mo ǎh ta be mnde ahmonh kudi poe ǎh
ta,
16. Ěh mâ tě na nu Jisǔs Kraise ǎh minista ko Dako
mâ be mu Nyesoa ǎh hanh tibosa ěh konhwa nu tě Dako
ah Nyesoa ǎh kwatnâ na krěedâ yě, ěh mâ tě Gnekâ
Shiu neo ně mâ.
17. Něǎka ne kâ děně ěh pli be po ko Jisǔs Kraise ǎh
ta ko dene kâo Nyesoa yie mâ.
18. Ěmo nah wo dui mâ be tu eh te hene Kraise ye
mo nu, ne ye nu, ěh mâ be nu Dako ko winh kâ nunude
hě ǎh ta, boh nu â winh,
19. Ko kbenh yidode kâ gedide hě ǎh ta hene didi

Nyesoa ăh Shiu ăh kbenh; ěmâ wode Jěrusalěm beh gradede Ilirikum nâ, ne tuâide Kraise ăh hanh tibosa ăh těě.

20. Nenh, kre ne nu ne ně po ěh te huru, ěh mâ be pritye hanh tibosa, ěh ye těně Kraise ăh nyine heo, ne teo nyebwe te ăh tuânh kě pode:

21. Něma těne eh nu kiněena, Nyono oh yea â te tuiie no minâ nâ tâmâ; nenh nyono vea ne wănh no minâ ne nâ yidomâ.

22. Něěka ne kěe yě nâ baka ko ah mâ didie mâ.

23. Něma ti něnonh kě, tě yede konhwa te kâ dĭ, kre ble nede kě, nenh tě idě ne baka yede peplănde nenonh be dide ahmonh mâ;

24. Be ti be nonh idi kbadâde na daba Panhanyo bli, ne didedâde ahmonh mâ; kâre kunhne ně woro yě tě minâ ahmonh daba tidě idi yimâ, nenh bah munâ mo tidě ya ne wodâde ahmonh mâ, běh teě ah yidiâ běh blee na plâ pledonh.

25. Nema ti nenonh kě mide Jerusalěm tě na kbade teble hanh nyebo mâ.

26. Kâre nyono nede Măsidonia kâ Akaia hě oh nu wadui ăh wore oh wo wudi ko hanh nyebo ne něde Jerusalěm swěnh ni nâ.

27. Hanhte ěh nu wa wore; nenh oh mâ wa tibwa-kwa-blioh nonh, yĭ, Ěmo běh teě Dako boh dudida no shiu de, ěh mâ waně waa boh knyi no fě teble yĭ.

28. Něěka ne wedâ dě něnonh mâ, nenh (kbŭne-nâ) bui nenonh ne wědâe eh sili ăh kě poě mâ ko no mâ, nenh ne hinenâ ahmonh honânh be munade Panhanyo bli mu.

29. Nenh ibo ně ne těě, ěh mâ ne didâde ahmonh mâ Kraise ăh tibosa ăh krubwe peplănde minâde mo fě yi-dimâ be munâde ahmonh ně mâ ya.

30. Nenh bĕde ahmonhne bebŭno ah ko a Kâå Jisŭs
Kraise ăh ta, nenh ko Shiu ăh nowănena ăh ta, ah kâ mâ
hĕ ba po a bede-winh tede donh, ba hlĭde Nyesoa mâ ko
na ta;
31. Nyono nede Judĭa, oh ye hanhte-poĕ kâ, tĕ na
tanede no nyenh; nenh na de ne kâ beh nu kre Jerusa-
lĕm tĕ hanh nyebo oh na krĕe nĕ yĕ;
32. Nenh bĕh nu Nyesoa ăh wowĕnh te na dide ah-
monh mâ saunhka, nenh kre ahmonh mâ be mude honh-
nonh worade.
33. Nenh Nyesoa nâ yĕ worowora bâ neo ahmonh mâ
wĕ. Amen.

LU XVI.

1. Fisi, nâ mâ a bebu-nyĭnĕ, nâ tu ahmonh kwa, hânâ
mâ Chŭe no nede Kenkria ăh leyu be:
2. Tĕ ah na krrĕ nâ yĕ ko Kâå ăh ta, tĕne ĕh nu tĕĕ
hanh nyebo ăh kbŭne bĕh nu, nenh tĕ ah na măo nâ, ĕh
mâ nunudĕ be nonh â yide ahmonh mâ yĕde; kâre â
mâ nyebo peplănde ăh heeâ nenh na nyebwe-tu yini.
3. Bah po Prĭsĭla kâ Akwila hĕ wio hono mâ na hĕeoh
ko Kraise Jisŭs mâ;
4. Hono ko na honhnonh ăh ta, oh podao wa plle dĕ
kĕ nâ; hono oh ta, ĕh ye mâ donh ne bisi, nĕmâ Dako
ăh chŭe ăh popleyinâ yini.
5. Nenh chue no nede wa kai biyo bah po no wio yi.
Bah po na seyĕ ah nowăneâ Epenitus wio hânâ mâ tedĕ
bui ko Kraise mâ kre Akaia.
6. Bah po Mere wio hânâ nunao amo dĕ hwĕ fĕ.
7. Bah po Andrŏnikŭs kâ Junia hĕ wio, oh mâ na be-
buao, oh mâ biao jenh-pooh hono kre Aposlebo nyenh
oh kâde nyĭne, hono ko Kraise mâ oh nena mo nya yi

8. Bah po Amplias wio, â mâ na nowăneâ ko-Kâà mâ.
9. Bah po Urbane wio, â mâ a hĕeâ ko Kraise mâ, nenh Stăkĭs, nâ mâ na nowăneâ yini.
10. Bah po Apĕles wio, hânâ ko Kraise ăh ta oh wĕnhne yĕ. Nyono mâ Arĭstŏbulŭse ăh năblewe bah po no wio.
11. Na fĕ-yiru nyebwe Herodian po nâ wio. Nyono mâ Narsĭsŭse ăh năblewe, oh kadede Kâà mâ, bah po po wio.
12. Trifina kâ Trifosa hĕ, oh nine Kâà konhwa, mâ bah po no wio. Bah po nowăneâ Pursis wio hânâ nine Kâà konhwa hwĕ mâ.
13. Bah po Rufŭse wio hânâ hĕeda ko Kâà mâ, nenh â de yini, â mâ de yĭ.
14. Bah po Asĭnkritŭs, Fligŏn, Hurmăs, Patrobăs, Hurmes wio, nenh bebuno no nede no mâ yini.
15. Bah po Filŏlogŭs kâ Julia hĕ wio, Nereŭs kâ â *bebu-nyĭnĕ* hĕ, nenh Olĭmpăse yini, oh kâ hanh nyebo ăh popleyinâ no nede nâ mâ hĕ.
16. Bah podede wio nâ gnekâ kĭsede-ka. Kraise ăh chŭe ya ahmonh wio.
17. Nenh bede ahmonh ne bebuno ah, bah tu nyo nononh yima hono yĕ wae kâ bo-nâ-hladede eh woo te ne ah khe yie; nenh bah wo no yĕ.
18. Kâre nyebo tu no oh ka ne nâ, oh neh tu a Kâà Jisŭs Kraise yimâ, nĕma wadui ăh kudi; nenh wa hanh winh, eh kâ wa yinânâ te-tuĕ eh bui nyono oh lu yede ho ăh wore.
19. Ĕmo ah winh-ăh-nuĕ ăh te wĕ nyebo gbiyĕ lu. Nĕĕka ko ah ta na plâ blee ne; nĕma ne idĕ ahmonh bah ne na ko hanh de mâ, kenh ah nah ibo dĕ kranh ăh te ne.
20. Nenh Nyesoa nâ ye woroworĕ â mi Setăn nâ

kpràmà kre ah be biyo. A Kàà Jisŭs Kraise ăh krubwe
beh nemaade ahmonh mà. Amĕn.
21. Tĭmotiŭse nà kà mà hĕ, a ni konhwa, nenh Lusiăs
kà Jeson hĕ, nenh Sosipater nà mà bebu yidi, oh ya ah-
monh wio.
22. Mà Tŭrtiŭse nà kĭne kĭnedĕ ne nedĕ, ko Kàà ăh
ta, ne ya ahmonh wio.
23. Gaiŭse nà mà na kai-buo ĕh chŭe gbiyĕ ăh buo hĕ
à ya ahmonh wio. Erăstuse, à mà orành ăh tyo nà ya
ahmonh wio kà Kwàtŭs nà mà bebu hĕ.
24. A Kàà Jisŭs Kraise ăh krubwe bĕh neo ahmonh
mà. Amĕn.
25. Nĕ-ĕ hànà kà kbenh beh mu ahmonh nu ah mu
kbokbo tĕne na hanh tibosa pe, ĕh kà Jisŭs Kraise ăh
prityeda hĕ, tĕne hudite ne bi pebe nĕnonh; hene hu-
diemaa beh wode tine konà bidăo,
26. Nĕma tinukĕ profetebo ăh winh po nĕ pebe, ĕh mà
tĕne konà-se Nyesoa ăh winh pe, hene à nu dako ăh
popleyinà oh ibo, ko hanhte-poĕ ăh nuĕ ăh ta:
27. Ĕh mà Nyesoa donh nà kà tành, nenh à te beh
boae yi ti gbiyĕ, ko Jisŭs Kraise ăh ta. Amĕn.

Ĕh kĭnĕena ko Romawĕ mà kre Korĭnte nenh oh hnyina nĕ Fibi nà mà chŭe no nenade Kĕnkria ăh leyu, à yada nĕ.

